

MARTA MARKEVIČA
DACE BIČKOVSKA
Rīgas Pedagoģijas un izglītības vadības akadēmija

Viļņa Strautiņa personības ieguldījums flautas spēles attīstībā Latvijā

KOPSAVILKUMS

Ievads. Rakstā atspoguļota personības nozīme kultūras un izglītības attīstības procesā. Autores pēta un analizē informāciju par izcilā Latvijas flautista un pedagoga profesora Viļņa Strautiņa personības lielo ieguldījumu flautas spēles attīstībā un jaunās flautistu paaudzes audzināšanā Latvijā.

Darba mērķis. Izpētīt Viļņa Strautiņa radošo darbību un atklāt viņa ieguldījumu flautas spēles attīstībā Latvijā.

Materiāli un metodes. Pētīšanas procesā tika izmantotas teorētiskās metodes – darbs ar literatūru un arhīva materiāliem – un empīriskās metodes: intervijas.

Analizējot personas nozīmi kultūras un izglītības attīstībā darba autore balstījās uz Ārijas Karpovas (Karpova, 2005) un Jāņa Anspaka (Anspaks, 2004) atziņām.

Viļņa Strautiņa radošās personības izpēte veikta izmantojot Latvijas valsts un mākslinieka personīgā arhīva materiālus un analizējot intervijas ar V. Strautiņu.

Rezultāti. Apzināts profesora Viļņa Strautiņa kā izcilas personības lielais ieguldījums flautas spēles attīstībā Latvijā.

Secinājumi. Rakstā autore atklāj, ka tieši izcilas un radošas personības Latvijas kultūras un izglītības jomā ir spēlējušas nozīmīgāko lomu, īpaši 20. gadsimtā, kad Latvija dzīvoja ierobežotas informācijas pasaulē, kultūras tradīciju, kultūrvides veidošanā un izglītības sistēmas attīstībā. Flautas spēles skolas un metodikas attīstībā lielu ieguldījumu ir devis flautists un Jāz. Vītola Latvijas Mūzikas akadēmijas profesors Vilnis Strautiņš.

Atslēgvārdi. Personība, profesors Vilnis Strautiņš, flautas spēle.

IEVADS

Pasaules procesu virzītājspēks un radošās un intelektuālās izaugsmes avots ir izcilas un stipras personības, kas radoši meklējot un paši attīstoties, ar savu darbību veicina procesu tālāku un straujāku attīstību, kā arī atstāj ietekmi uz citu cilvēku dzīvi un profesionālo izaugsmi.

Latvijas mūzikas dzīvē 20. gadsimta vidū ienāca viena no spilgtākajām radošajām personībām flautists Vilnis Strautiņš, kas ilgus gadus bija Latvijas Nacionālā simfoniskā orķestra flautu grupas koncertmeistars, Koka pūšamo instrumentu kvinteta flautists, solists un izcils pedagogs Jāz. Vītola Latvijas Mūzikas akadēmijā. Būdams ļoti mērķtiecīgs un pašreizējais cilvēks, V. Strautiņš veica garu attīstības ceļu, lai kļūtu par izcilu mūziķi, kas ar aktīvu muzikālo darbību gan orķestros, gan ansambļos, gan kā solists ir koncertējis daudzās pasaules valstīs un atstājis daudz skaņu ierakstu. Viņa muzicēšanas degsme un talants ir iedvesmojusi arī daudzus komponistus, kā, piemēram, Pēteri Plakidi, Pēteri Vasku, Artūru Grīnupu, Vilni Šmitbergu, Imantu Zemzari, kas ir rakstījuši skaņdarbus gan flautai solo, gan dažādiem kameransambļiem.

Savu erudīciju, zināšanas un personības šarmu V. Strautiņš pēc aktīvās muzicēšanas pārtraukšanas, ieguldīja administratīvajā darbā, strādājot par Latvijas Radio Simfoniskā Orķestra direktoru no 1989.-1997. gadam. Laikā, kad Latvija atguva neatkarību un sāka veidot jaunu valsti, mūziķim tas bija liels izaicinājums.

Īpaša vieta V. Strautiņa dzīvē ir pedagoģijai, savos 40 darba gados Jāzepa Vītola Mūzikas akadēmijā pie profesora ir absolvējuši 53 studenti, no kuriem daudzi ir pašreiz vadošie flautisti Latvijas orķestros, piemēram, Ilze Urbāne (LNO), Ilona Meija (Simfonietta Rīga), Ieva Pudāne (Simfonietta Rīga), Anete Toča (LNO), Reini Lapa (Liepājas SO), Dace Bičkovska (PPO Rīga) u.c..

V. Strautiņa personība, radošā un pedagoģiskā darbība ir tiešā veidā sekmējusi darba autoru māksliniecisko izaugsmi, jo Dace Bičkovska ir studējusi pie profesora J. Vītola mūzikas akadēmijā no 1982.-1987. gadam, savukārt, Marta Markeviča studē Rīgas Pedagoģijas un izglītības vadības akadēmijā, kur flautas spēli apgūst pie lektores D. Bičkovskas.

Vēlme saglabāt un tālāk nodot profesora radošo un pedagoģisko mantojumu, rosināja darba autores uzsākt pētījumu par profesora ieguldījumu flautas spēles attīstībā Latvijā.

DARBA MĒRĶIS

Izpētīt Viļņa Strautiņa radošo darbību un atklāt viņa ieguldījumu flautas spēles attīstībā Latvijā.

MATERIĀLI UN METODES

Pedagoģisko terminu skaidrojošā vārdnīcā teikts, ka personību raksturo neatkarīgam īpašību kopums, kas nosaka personas izturēšanos, attieksmi un izpaužas aktīvā, apzinīgā dzīves darbībā. Katrai spilgtai personībai ir sava individualitāte, kas no citiem atšķiras un apkārtējā vidē izceļas ar spēcīgām, parasti pozitīvām rakstura īpašībām, aktīvu, apzinīgu attieksmi pret darbu un cilvēkiem, kas parasti ir arī – ievērojama, populāra, slavena persona. Personības izaugsme notiek pašaudzināšanas ceļā. (Pedagoģisko terminu skaidrojošā vārdnīca, 2000, !).

Personības radošā darbība sevī ietver individualitātes emocionālo un garīgo vērtību paušanu savas darbības procesā. Tā vērsta uz jaunu vērtību radīšanu un uz indivīda interpretēšanas mākslu.

Latviešu mākslas zinātnieks Jānis Anspaks citējis angļu mākslas teorētiķi un rakstnieku Džonu Raskinu (John Raskin): „(..) mākslinieks radot ir aizgrābts un saviļņots no tā dziļuma un skaistuma, kas viņam ir atvēries, ieejot mākslas tēlu valstībā. Mākslinieks ar saviem līdzekļiem, savām spējām un iespējām teic un slavē dzīvi un dabu, cilvēkus un skaistumu” (Anspaks, 2004,60).

Kā savā darbā Personības psiholoģiskie modeļi izcilo pedagoģiskās domas kopēju dzīvesdarbības atspoguļojumos raksta Ārija Karpova, personībai piemīt noteiktas ietekmes mērogs, kuru var aplēst teritoriāli vai ar saviem izcilajiem skolniekiem un radošajām saiknēm. Ietekme mērojama arī paaudzēs un ideju un pārdzīvojumu aptverto līdzcilvēku un pēcteču skaitā, kaut tās ir ļoti aptuvenas aplēses, jo svarīgāka varbūt ir skolotāja netiešā, neuzspiestā, nemanāmā un neredzamā ietekme, dažkārt apzināti neatskārsta.(Karpova, 2005, 9 – 10).

Šis J. Anspaka un Ā. Karpovas atziņas apstiprina, ka izcila personība ir tā, kas ar savu radošo un pedagoģisko darbību ir atstājusi lielu ietekmi uz kultūras dzīves procesiem, muzikālās un radošās domas attīstību.

Lai izprastu Viļņa Strautiņa kā izcila personības ieguldījumu Latvijas kultūrvides veidošanā un flautas spēles skolas attīstībā ir nepieciešams izpētīt vēsturisko situāciju Latvijā 20. gadsimta pirmajā pusē, kad V.Strautiņš uzsāka savas skolas un profesionālā mūziķa gaitas. Katras personības veidošanās norit noteiktos vēsturiskajos un politiskajos apstākļos, kas zināmā mērā nosaka tās raksturu, attīstību, un izaugsmes iespējas.

Kultūras dzīves pirmsākumi Latvijā meklējami ap 19.-20. gadsimtu miju. Tas ir laiks, kad notiek straujš mūzikas, mākslas un literatūras uzplaukums, attīstās Jaunlatviešu kustība, notiek Pirmie Dziesmu svētku pasākumi, dibinās pirmās mūzikas skolas, kur varēja apgūt arī flautas spēli: 1864. gadā Rīgas I mūzikas institūts, 1885. gadā „Die Schule der Tonkunst” („Skaņu mākslas skola”) un Rīgas mūzikas skola, 1904. gadā Rīgas Ķeizariskā mūzikas skola. Pirmie flautas spēles skolotāji bija cittautieši, galvenokārt vācu vai krievu skolas pārstāvji. (LatvijasValsts arhīva materiāli, Fonda Nr. 3997., apraksta Nr.1., lietas 2,11,12.) Visas kultūras dzīves aktivitātes koncentrējās pārsvarā Rīgā vai lielākajās Latvijas pilsētās.

1919. gadā tika dibināta pirmā mūzikas augstskola Latvijā: Latvijas konservatorija un jaunajiem mūziķiem bija iespēja iegūt labu profesionālo mūzikas izglītību Latvijā. Pirmais flautas spēles pedagogs Latvijas konservatorijā bija J. Neimanis pēc tautības vācietis, kas līdz Otrajam pasaules karam izaudzināja pirmos profesionālos flautistus. Kā atzina pats V. Strautiņš, flauta neesot bijis ļoti populārs un mīlēts instruments, to izmantoja orķestros, bet ne kā solo instrumentu. Arī skolās puikas daudz labprātāk spēlēja mežragus un trompetes, kas bija pateicoties brāļu Jurjānu aktīvai koncertdarbībai (Darba līdzautoros Daces Bičkovskas intervija ar JVLMA profesoru Vilni Strautiņu). Tas tikai apliecina, ka šajā laikā nebija spilgtas personības, kas varētu iedzīvināt flautas spēles tradīcijas Latvijā.

Otrais pasaules karš ienesa lielas korekcijas tikko izveidotajā Latvijas mūzikas dzīvē. Tika izpostītas daudzas dzīves, iesaukumi armijā, emigrācijas, izsūtīšanas, notika pārrāvums pēctecīgā izglītošanas

sistēmā. Tikko izveidotā izglītības sistēma bija jāatjauno ar jauniem mācībspēkiem un jaunām aktivitātēm. Tas ir laiks, kad pirmos soļus pasaulē sper nākamais flautists Vilnis Strautiņš.

Vilnis Strautiņš dzimis 1939.gada 28.decembrī Lubānā. Profesora tēvs nāk no Valmieras apkārtnes un māte no Valkas apriņķa Kārķu pagasta. Pirmās Latvijas neatkarības laikā Viļņa Strautiņa tēvs, pēc amata melderis, darba dēļ pārcēlies dzīvot uz Lubānu, kura tad arī ir profesora dzimšanas vieta un dzīvesvieta turpmākos 14 dzīves gadus. Jau no bērnības V. Strautiņam ir bijusi interese par mūziku, Lubānas novadā tajā laikā īpašu popularitāti bija ieguvusi kora dziedāšana, tajā aktīvi darbojies arī V. Strautiņš, jo zēnam bijusi ļoti laba balss un viņš bijis labāko dziedātāju vidū.

Kā atceras profesors, viņš gan nenāk no mūziķu dzimtas, bet gan no tēva, gan mātes puses radurakstos sastopami cilvēki, kas ir spēlējuši kādu instrumentu., piemēram, mātes brālēns ir bijis mežradznieks (Darba līdzautoros Martas Markevičas intervija ar JVLMA profesoru Vilni Strautiņu)

Pirmā saskarsme ar instrumentspēli un interese par flautu notika, kad ģimene pārcēlās uz Alūksnes rajonu un V. Strautiņš turpina mācības Alūksnes 1. vidusskolā. Šajā laikā Alūksnē aktīvi mūzikas dzīvi veido diriģents Rihards Ādamsons, kurš vada kori un orķestri. Uz skolu tika atsūtīts pūšaminstrumentu komplekts no Ļeņingradas un visiem, kam bija interese par iespējām spēlēt orķestrī tie tika izdalīti. Tajos laikos, pretēji mūsdienām, flauta neesot bijis populārs instruments, un, tā kā Vilnis ir bijis jaunpieņacējs skolā, kad visi „spožie” ragi un citi pūšaminstrumenti jau bijuši paņemti, viņam atlikusi flauta. Bet spēlēt viņš ir vēlējis, tādēļ arī ticis paņemts šis instruments. Tas bija pirmais apzinātais solis ko spēra V. Strautiņš pretī savai profesionālajai karjerai (Darba līdzautoros Daces Bičkovskas intervija ar JVLMA profesoru Vilni Strautiņu)

Par saviem flautas spēles pirmsākumiem Vilnis atceras: „...*saņēmis flautu, vakarā devos to izmēģināt. Pēc dzirdes sameklēju ķērienus. Apguvis flautas spēles pamatus, nākošajā dienā devos uz orķestra mēģinājumu...*”

Savas flautista gaitas uzsākot skolas orķestrī, Vilnis, kā vienīgais flautists, uzaicināts arī darboties Alūksnes pilsētas orķestrī. Alūksnē bija arī bērnu mūzikas skola, kur Vilnis paralēli skolai sāk mācīties, bet, tā kā nav flautas spēles skolotāja, viņš apgūst akordeona spēli.

Kā lielākā daļa jauno mūziķu arī V. Strautiņš flautas spēli apguvis pašmācības ceļā, un, kā pats viņš atzīst, tas ir bijis liels mīnuss viņa kā topošā profesionāla mūziķa izaugsmē un attīstībā, jo flautas spēle tika apgūta metodiski nepareizi, kas vēlākajos gados ir prasījis lielu gribasspēku, pūles un darba ieguldījumu, lai pieļautās kļūdas labotu un balstītu flautas spēli uz pasaulē sen izveidotas un aprobētas instrumenta spēles metodikas.

Situācija flautas spēles apmācībā uzlabojās, kad V. Strautiņš pārcēlās uz Rīgu un uzsāka mācības Jāzepa Mediņa mūzikas vidusskolā pie skolotāja Viktora Vanaga, kas bija viens no pirmajiem flautistiem, kas augstāko muzikālo izglītību ieguva Latvijas konservatorijā pie profesora J. Neimaņa. Pateicoties skolotājam V. Vanagam profesora flautas spēle krietni uzlabojusies, tika apgūti pareizi ķērieni, uzlabota spēles tehnika, skaņas kvalitāte un muzikālā izpratne.

Ar šo soli tiek izdarīta profesijas izvēle, V. Strautiņš nolemj kļūt par profesionālu mūziķi. No bērnības mantotā zinātkāre, vēlme paplašināt savu redzesloku, augstā līmeņa darba spējas un iekšējais rakstura spēks palīdz profesoram virzīt sevi pa profesionālās attīstības ceļu.

Pavērsiens V. Strautiņā dzīvē notiek, kad viņš vēl kā Jāzepa Mediņa mūzikas vidusskolā 3. kursa students tiek uzaicināts strādāt Daugavpils teātra orķestrī par 1. flautistu. Izdarot izvēli par labu orķestrim tiek ziedots labs skolotājs, jo turpinot mācības Daugavpils mūzikas vidusskolā nav flautas spēles skolotāja un mācības notiek pie klarinetista un obojista, taču tiek iegūta neatsverama orķestra mūziķa pieredze, radoša sadarbība ar izcilām personībām, tādiem kā diriģentu Mendeli Bašu, vijolnieku Abramam Joffi, u.c., kā arī iespēja iepazīties un spēlēt pasaulē pazīstamu un izcilu komponistu mūziku, kas vēlākajos gados spēlēs ļoti nozīmīgu lomu V. Strautiņa tālākajā radošajā darbībā.

Taču, kā atzīst pats V. Strautiņš, tas ir bijis nozīmīgs posms viņa dzīvē, jo prasības pret orķestra mūziķiem ir bijušas ļoti augstas, un, lai varētu visu nospēlēt viņam ir nācies vingrināties pa piecām stundām dienā. (Darba līdzautore Daces Bičkovskas intervija ar JVLMA profesoru Vilni Strautiņu)

1960. gadā V. Strautiņš uzsāk studijas Latvijas Valsts Konservatorijā pie pasniedzēja Kārļa Štrāla. Atkal V. Strautiņš nonāk profesionāla flautista ietekmē, kas mudina viņu tālākiem sasniegumiem un flautas spēles attīstībai. Studijas pie profesora K. Štrāla noslēdz posmu V. Strautiņa flautas apmācības attīstībā, kas iezīmējas ar vācu flautas spēles skolas ietekmi uz spēles metodiku un skaņas kvalitāti. K. Štrāls savā pedagoga darbībā turpina pirmās Latvijas neatkarības laikā aizsāktās flautas spēles tradīcijas un manieres, tiek spēlēts ar biezu piesātinātu skaņu bez vibrācijām un virstoņiem.

Flautas spēles attīstības procesā izmaiņas ienes Arvīds Racbaums, kas tiek uzaicināts uz Rīgas Operas Teātra orķestri par pirmo flautistu un paralēli sāk arī darbu Latvijas Valsts Konservatorijā. A. Racbaums muzikālo izglītību bija ieguvis Ļeņingradas Konservatorijā, viņa spēles manieri raksturoja liels tonis ar ļoti izteiktu vibrāciju, skaņa tika veidota nedaudz spiestā manierē. Tas nozīmēja, ka flautas spēles attīstībā sākās jauns posms, kurā iezīmējas krievu flautas spēles skola. Kā atzīst V. Strautiņš, A. Racbaums bija ļoti spilgta un stipra personība, kas ar savu enerģiju un novitātēm aizrāva pārējos flautistus, protams, jaunā metodika sastapās arī ar pretestību, taču laika gaitā jaunā ietekme ņēma virsroku. V. Strautiņš no otrā kursa nonāk A. Racbauma flautas klasē, kas izmaina visu viņa spēlēšanas manieri, metodiku un muzikālo domāšanu. (Darba līdzautore Daces Bičkovskas intervija ar JVLMA profesoru Vilni Strautiņu)

Radošā darbība

Savā radošajā darbībā turpmākajos gados V. Strautiņš pārmaiņus strādā gan Latvijas Radio simfoniskajā orķestrī, gan Rīgas Operas Teātra orķestrī, bet no 1968. – 1989. gadam Vilnis Strautiņš ir vadošais flautists, grupas koncertmeistars un solists Latvijas Radio simfoniskajā orķestrī (tagad Latvijas Nacionālais simfoniskais orķestris). Pats profesors atzīst, ka orķestra spēle un būšana daļai no kolektīva vienmēr bijusi viņam vistuvākā un iemīļotākā. Jau no bērnības un jaunības gadiem Vilnis Strautiņš spēlējis radošajos kolektīvos, un tas atstājis iespaidu uz viņu kā mūziķi un interpretu (Darba līdzautore Martas Markevičas intervija ar JVLMA profesoru Vilni Strautiņu)

V. Strautiņš savas orķestra karjeras laikā sadarbojies ar daudziem ievērojamiem diriģentiem. Profesors atzīmē, ka viņš strādājis ar visiem latviešu diriģentiem, kas viņa aktīvās mūziķa karjeras laikā diriģējuši orķestrus, kuros viņš spēlēja – Leonīdu Vīgneru, kurš darbojas gan kā Latvijas Radio Simfoniskā Orķestra diriģents un mākslinieciskais vadītājs, gan strādā Konservatorijā, Edgaru Tonu Latvijas Radio simfoniskajā orķestrī un Operas teātra orķestra trupā, Arvīdu Jansonu, Marisu Jansonu, Valēriju Gergijevu, Vasīliju Sinaiski, itāļu diriģentu Karlo Ceki (Carlo Ceki), austrieti Karlu Esteraiheru (Karl Österreich), somu Jormu Panulu (Jorm Panula), francūzi Šarlu Bruku (Sharl Bruck), gruzīnu Džansugu Kahidzi (Djansug Kahidze), igauņus Nēmi Jervi (Neeme Jervi), un Eri Klāsu (Eri Klas) u.c.

V. Strautiņš ir uzstājies arī kā solists kopā ar orķestri, kur tika atskaņoti: Antonio Vivaldi Koncerti flautai ar orķestri (Fa mažora koncerts), Franca Doplera (Franz Doppler) *Hungarian Pastoral Fantasy* (Ungāru ganu pastorālā fantāzija), kura atskaņota gan ar simfonisko, gan pūtēju orķestri dažādās versijās. Sadarbībā ar Vilni Pelnēnu vairākkārt kopā ar Latvijas Radio simfoniskā orķestra kamerorķestri atskaņots Antonio Saljēri (Antonio Saljeri) Dubultkoncerts flautai, obojai un orķestrim, kā arī Domeniko Čimorozas (Domenico Cimarozza) Koncerti flautai, obojai un orķestrim (oriģinālā 2 flautām), atskaņoti arī Johana Sebastjana Baha (Johan Sebastian Bach) 4. un 5. Brandenburgas koncerts, 2. svīta h – moll, u.c..

Laikā, kad Vilnis Strautiņš studē Konservatorijā, Latvijā darbojas komponists Romualds Grīnblats, avangarda mūzikas piekritējs, kas padomju varai nebija īpaši ieredzēts. 70. gadu sākumā komponistam top koncerts flautai un 15 stīgu instrumentiem, pēc mūzikas valodas un stila tiem laikiem ļoti avangardisks un moderns. Vilnis Strautiņš pieņem izaicinājumu un sāk koncerta flautas partiju gatavot atskaņošanai, kā viņš pats atzīst, visi modernie flautas spēles paņēmieni tajos laikos bija kaut kas jauns un nedzirdēts, arī viņš pats ar tiem nebija saskāries, piemēram, sonorikas paņēmieni (vienlaicīga spēlēšana un dziedāšana), vārstuļu piesitieni, u. C.. (Darba līdzautores Martas Markevičas intervija ar JVLMA profesoru Vilni Strautiņu).

1975. gadā 4 Latvijas Radio simfoniskā orķestra pūšaminstrumentu mūziķi un Operas teātra fagotu grupas koncertmeistars nodibina pūšaminstrumentu kvintetu, ar galveno domu popularizēt pūšaminstrumentu mūziku un spēli Latvijā. Šī savienība ilgst nedaudz ilgāk par 10 gadiem – līdz 1992. gadam. Sākotnējā sastāvā kvintetā spēlēja Vilnis Strautiņš (flauta), Ģirts Pāže (klarnete), Vilnis Pelnēns (oboja), Arvīds Klišāns (mežrags), kuri ir Simfoniskā Orķestra mūziķi un Jānis Barinskis (fagots) – Operas orķestra fagotu grupas koncertmeistars.

Administratīvā darbība

Radoša personība sevi realizē dažādos dzīves darbības aspektos, pievēršoties ne tikai kultūras un māksliniecisko vērtību izkopšanai, bet arī citām darbības sfērām. Administratīvās darbības ietveros ietilpst arī kolektīva vadīšanas un organizēšanas funkcijas.

Kā negaidīts pavērsiens V. Strautiņa radošajā darbībā seko piedāvājums kļūt par Latvijas Radio simfoniskā orķestra direktoru. Lai gan šajos gados V. Strautiņš pārsvarā visaktīvāk darbojas kā pedagogs Latvijas

Valsts Konservatorijā, viņš izaicinājumu pieņem, un 1989.gadā sāk darbu kā Latvijas Radio simfoniskā orķestra direktors, amatā esot līdz 1997. gadam.

Laikā, kad V. Strautiņš stājas orķestra direktora amatā, no galvenā diriģenta posteņa aiziet Vasīlijs Sinaiskis, tādēļ profesoram sākumā nākas veikt arī mākslinieciskā vadītāja funkcijas un izraudzīties koncertprogrammas, daļēji tas tiek saskaņots ar viesmāksliniekiem un Filharmonijas vadību, bet profesors atzīst, ka tā bijusi papildus slodze.

Latvijas neatkarības atgūšanas laiks orķestrim un Vilnim Strautiņam ir smags, valsts ir aizņemta ar politiskajām cīņām, un profesors atzīst, ka ir laimīgs, ka orķestri izdevies saglabāt (Darba līdzautores Martas Markevičas intervija ar JVLMA profesoru Vilni Strautiņu).

Pedagoģiskais darbs

Pirmie soļi pedagoģijā tika sperti jau 1961. gadā, kad V. Strautiņš uzsāk darbu par flautas spēles skolotāju Em. Dārziņa mūzikas vidusskolā, kur nostrādā līdz 1965.gadam.

Sākot no 1971.gada Vilnis Strautiņš kļūst par mācībspēku Latvijas Valsts Konservatorijā (tagad Jāzepa Vītola Latvijas Mūzikas akadēmija), kur strādā par flautas spēles pedagogu līdz mūsdienām. Pa šiem gadiem viņā vadībā bakalaura un maģistra studiju kursus absolvējuši 53 studenti, daudzi no tiem ir pašreiz vadošie flautisti Latvijas orķestros, piemēram, Ilze Urbāne (LNO), Ilona Meija (Simfonietta Rīga), Ieva Pudāne (Simfonietta Rīga), Anete Toča (LNO), Reinis Lapa (Liepājas SO), Dace Bičkovska (PPO Rīga) u.c., atskaņotājmākslinieki un pedagogi. No 1993. – 2010. gadam Vilnis Strautiņš ievēlēts par JVLMA profesoru (Viļņa Strautiņā C V, 2006).

No 1995. – 1999. gadam strādājis arī Liepājas Pedagoģiskajā augstskolā, no 1997. – 1999. gadam – Rīgas Pedagoģijas un Izglītības Vadības Augstskolā, kur aizvietojis savu bijušo audzēkni, lektori Daci Bičkovsku (Viļņa Strautiņā C V, 2006).

Mūsdienās bez flautas spēles kursa vadības, profesors studentiem pasniedz arī tādus mācību priekšmetus kā Pūšaminstrumentu atskaņotājmākslas vēsturi, Orķestra repertuāru, Pūšaminstrumentu tehniku, Radniecīgo instrumentu, Orķestra literatūru bakalaura studiju kursā un Pūšaminstrumentu vēsturi, stilu un interpretāciju, Koncertpraksi un Asistenta praksi maģistra studiju kursā. Vada studentu kursa un bakalaura darbus (Viļņa Strautiņā C V, 2006).

REZULTĀTI

Veicot izpēti par V. Strautiņa mākslinieka veidošanos un viņa māksliniecisko darbību, atklāti četri posmi, kas ietekmējuši viņa spēli, katrā no tiem mainījusies izpratne par skaņu un flautas toni, kā arī flautas spēles metodika:

1. Flautas spēles maniere, ko Vilnis Strautiņš dēvē par veco vācu skolu. Šo metodiku viņš apguvis pie Kārļa Štrāla. Flautu spēlē ar lielu, biezu skaņu, bet bez vibrācijas.
2. Flauta spēles virziens, kuru ievieš no Ļeņingradas konservatorijas atbraukušais flautists Arvīds Racbaums – skaņas veidošana ļoti intensīva, izteikta, liela vibrācija, bet veidota ar pārāk lielu spiedienu.
3. 70. gadu beigās, kad savu karjeru sāk flautas spēles lielmeistars, anglis Džeimss Galvejs (James Galway), populāra kļūst viņa spēles maniere, kad flautas tonis ir gaišs, ar izteiktiem un piesātinātiem virstoņiem. No tā ietekmējas arī Vilnis Strautiņš.
4. No 90. gadu vidus iestājies periods, kuru profesors nodēvē par „pēc Galveja ēru”, kad flautas spēles metodika ir spēlēt ar gaišu skaņu, bet vairs ne tik intensīvi. Kā viens no šīs manieres aizsācējiem, pēc Viļņa Strautiņa domām ir francūzis Patriks Galuā (Patrick Gallois).

Katram flautistam pašam jāiziet cauri garam meklējumam un attīstības ceļam, lai atrastu savu skaņu, skolotājs un apkārt dzirdētais un redzētais ir tikai ievirzes devējs, lai gan Vilnis Strautiņš apguvis dažādas pieejas flautas spēlei, viņš atradis veidu un skaņas kvalitāti, kas raksturo viņa individualitāti, profesionālismu un personību.

V. Strautiņa ieguldījumu flautas spēles attīstībā Latvijā spilgti raksturo fakts, ka vairāki latviešu komponisti rakstījuši kompozīcijas tieši Pūšaminstrumentu kvintetam, piemēram, Pēteris Plakidis, Artūrs Grīnups, Pēteris Vasks radījis vairākus skaņdarbus – bez jau pieminētās *Prelūdijs un pulsācijas* tapusi *Mūzika aizlidojušiem putniem* un *Mūzika aizgājušam draugam*, kas ir veltījums Jāņa Barinska piemiņai, kurš 80. gadā traģiski aiziet bojā ugunsgrēkā kopā ar savu gadu veco meitiņu. Kvintetam rakstījuši arī Vilnis Šmitbergs, Imants Zemzaris, Egīls Straume un citi komponisti. Pēteris Plakidis radījis skaņdarbus *Balāde* un *Sasaukšanās* 5 solistiem un orķestrim

Periods, kad Vilnis Strautiņš ir LNSO direktors, viņam pašam ir daudz devis kā mūziķim, jo devis iespēju kontaktēties ar daudziem diriģentiem un solistiem gan darba, gan neformālā atmosfērā sarunās izzinot mūziķu viedokli par skaņdarbiem, to interpretāciju, repertuāra izvēli, muzikālo domu un izjūtu, arī orķestra un diriģenta attiecībām, bagātinot savu redzesloku un informatīvo aspektu par mūziku.

Laikā, kad Vilnis Strautiņš bija LNSO direktors, viņš atbildīgi un ar entuziasmu vadījis un organizējis orķestra darbu. Viņa darbības laikā LNSO piedalījies daudzās viesturnejās, aktīvi koncertējis Latvijā un ārpus tās, pavērušās iespējas uzstāties ar Rietumu diriģentiem un solistiem. Profesora rakstura neatlaidība un drosmē palīdzējusi sasniegt labus darba rezultātus. Lai gan viņš vadījis orķestri politiski smagā laikā, tas nav apturējis Viļņa Strautiņa darba spar un entuziasmu.

Par V. Strautiņa personības autoritāti, lielo ietekmi uz radošajiem procesiem Latvijā un profesionalitāti norāda citu kolēģu un organizāciju uzticība.

Vilnis Strautiņš ir vairāku starptautisko flautas spēles konkursu žūrijas komisijas priekšsēdētājs:

- 1999. – 2006. gads – Kārļa Štrāla starptautiskajā konkursā *Jaunais flautists* Jelgavā (tagad konkurss notiek Rīgā, 2.bērnu mūzikas skolā).
- 2004. gadā – starptautiskajā jauno mūziķu konkursā *Gradus as Parnassum* Kauņā, Lietuvā.
- 2005. gads un 2008.gads – Jurjānu Andreja starptautiskajā konkursā

Profesors ir vadījis meistarklases Luksemburgas Konservatorijā (1997.gads), bijis diplomeksāmenu komisijas priekšsēdētājs un meistarklašu vadītājs Igaunijas Mūzikas Akadēmijā Tallinā 2005. gadā. (Viļņa Strautiņa C V, 2006).

SECINĀJUMI

V.Strautiņš savu flautas spēles meistarību un izaugsmi ir kaldinājis pats saviem spēkiem ar lielu pacietību un darbaspējām. Neskatoties uz nelabvēlīgo situāciju apmācības sākumposmā, kad flauta tika apgūta pašmācības ceļā ar mērķtiecību un rūpīgu darbu izvirzītais mērķis – kļūt par profesionālu mūziķi, tiek īstenots. Grūtības, ar kurām sastapās savā attīstībā V.Strautiņš ir veicinājis stipras un radošas personības veidošanos.

V.Strautiņa radošās personības veidošanās sadalīšana attīstības posmos, ļauj secināt, ka katrā no šim posmiem svarīga loma ir kādai spilgtai personībai, kas atstāj neizdzēšamu iespaidu uz V.Strautiņa tālāko attīstību un flautas spēles metodiku.

JVLMA profesors Vilnis Strautiņš savas dzīves un radošās darbības laikā pierādījis sevi kā radošu personību, spējīgu realizēt un attīstīt mākslinieciskās vērtības. Viņa individualitātes īpašības raksturo darba spējas, zinātkāre, vēlme izzināt neatklāto, iekšēja neatlaidība, drosmē un spēja apkārtējā sabiedrībā ieviest novitātes.

Savas radošās un mākslinieciskās darbības laikā Vilnis Strautiņš aktīvi darbojies kā solo mākslinieks, kamermūziķis, orķestrants, vēlāk arī pedagogs, kas parāda viņa personības daudzšķautņainību un ietekmi uz Latvijas kultūras un muzikālās izglītības attīstību.

Vilnis Strautiņš darbojies kā administratīvais darbinieks, vadot Latvijas Nacionālo simfonisko orķestri. Viņa darbības laikā paplašinājušās orķestra koncertēšanas iespējas ārzemēs, īpaši Eiropā, pēc Viļņa Strautiņa iniciatīvas orķestris realizē vairākus nozīmīgus projektus, 90. gados iegūst savu pašreizējo nosaukumu, sadarbojas ar atpazīstamiem diriģentiem un viesmāksliniekiem.

Lielāko savas dzīves daļu V.Strautiņš ir veltījis pedagoģijai, sagatavojot jaunus flautistus – atskaņotājmāksliniekus un arī topošos pedagogus, tādējādi ietekmējot flautas spēles skolas attīstību Latvijā.

Vilnis Strautiņš ir personība, kas iekarojusi savu vietu mūzikas pasaulē ar darbu, mūzikas mīlestību un talantu, nekad neapstājies pie sasniegtā, bet vienmēr esot attīstībā, meklējot ceļus kā sevi pilnveidot.

Profesora Viļņa Strautiņa lielākais ieguldījums ir izaudzinātā jauno flautistu paaudze, kurai viņš ir lielisks piemērs piepildītai un radošai dzīvei visa mūža garumā.

VĒRES

1. Anspaks, J. (2004) *Mākslas pedagoģija*. 1.daļa. Rīga: Raka, 298. lpp.
2. Bičkovska D., (2006) Flautas spēles attīstības vēsture Latvijā. *International Conference - ATEE Spring University "Teacher of the 21st century: Quality Education for Quality Teaching"*. Rīga.: Izglītības solī
3. Darba līdzautores Daces Bičkovskas intervija ar JVLMA profesoru Vilni Strautiņu 30.10.2010. ¹
4. Darba līdzautores Martas Markevičas intervija ar JVLMA profesoru Vilni Strautiņu. 19. 05. 2009. ²
5. Darba līdzautores Martas Markevičas intervija ar JVLMA profesoru Vilni Strautiņu. 05.06.2009. ³
6. Karpova, Ā. (2005) Personības psiholoģiskie modeļi izcilo pedagoģiskās domas kopēju dzīvesdarbības atspoguļojumos. *Laikmets un personība* . Rakstu krājums 6. Rīga: Raka, 377.lpp.
7. Latvijas Valsts arhīva materiāli, Fonda Nr. 3997., apraksta Nr.1., lietas 2.,11.,12.
8. Pedagoģijas terminu skaidrojošā vārdnīca (2000). Rīga: Zvaigzne ABC, 248.lpp.
9. Strautiņš,V. (2006) C V. (Skatīts 06. 06. 2009.)

www.music.lv/upload/pages/30/CV/CV_Vilnis_Strautins_2008.doc

.

---

¹Intervijas teksts apstrādāts literārā valodā

²Intervijas teksts apstrādāts literārā valodā

³Intervijas teksts apstrādāts literārā valodā